

**Педагогические науки**

УДК 378

**О НЕКОТОРЫХ ЧАСТНЫХ ВОПРОСАХ  
ШКОЛЬНОГО ПРАЗДНИКА****А. В. Ангелов**, ЮЗУ им. „Неофита Рильского” (Благоевград, Республика Болгария), *e-mail: angelov\_60@abv.bg*

**Аннотация.** Обсуждены факторы стабильности и изменчивости школьного праздника, основных особенностей и присущих ему характеристик в контексте болгарской национальной традиции праздника. Любая хорошо организованная школа в Правилах процедуры, надо включить раздел, который регулирует школьную праздничность. Это регулирование должно охватывать все компоненты, такие как: слова, действия, реквизита и персонажей, время и место, ценностей, норм и санкций. Это позволит определить роль и поведение школьника, учителя и родителя в год повторяющихся ситуациях праздника. Празднующее сообщество объединиться вокруг своими ценностями, найдет средства, методы и формы, чтобы публично продемонстрировать свои успехи. Статья на болгарском языке.

**Ключевые слова:** школьный праздник, традиция, болгарский национальный праздник

**Фактори на стабилност и изменчивост на училищния празник**

Темата за класификациите на българската празнично-обредна система продължава да бъде една от “любимите в нашата етнографска наука” [6; 39]. Необходимостта педагогическата наука да направи това по отношение на училищната празничност се явява на този етап задача с излишен лукс, защото тази проблематика е алиенирана от нейния изследователски предмет. Нашето изследване придобива смисъл, ако направи опит за подредба на съвременната училищна празничност, основно в сферите, които затрудняват педагогическата колегия с факта, че взаимно се преплитат и припокриват по отношение на съдържанието и функциите.

С определени рискове, бихме могли да набележим сферите: традиция, религия и държавност. Тях бихме могли да маркираме, не само като компоненти на възрожденската култура, но също, макар и в модифициран вид и с нов облик, в по-ново време, както и в съвременността ни. Онова, което бихме определили за значимо е относителната им цялост и синкретичност, както като употребата, така и като атракциони в училищния празник. Макар и в “консервиран” вид, първите два трогват празнуващата общност с облик и атмосфера на една отмираща културна система. В практиката на днешния училищен празник те лесно може да бъде разпознати, макар да битуват предимствено в модифициран вид.

Съществени са промените в училищния празник, продиктувани от динамиката на обществените и етнокултурните процеси, не само в региона, но и в

Родината. Ето защо би трябвало да се вземем, разпознаем и назовем основните фактори, влияещи върху запазване на същностната значимост на училищния празник, както по отношение на неговото съхраняване, така и по отношение на еволюцията и жизнеността му:

1) Икономически. Въздействието му върху училищния празник следва да се търси в насоките: а) затвърждаване и обогатяване на празничната практика - имат се предвид атракционите – даряване, награждаване, празничното облекло и общо хранене; б) рационализиране и стесняване - има се предвид стесняване на празничната схема, единствено до два-три атракциона; в) отказ от празнуване - има се предвид разбирането за училищния празник, като свободно време; г) видоизменяне и комерсиализиране.

Училищният празник не е застрашен от комерсиализация. Не би се превърнал и в туристическа атракция, както стана с други празници. Ограничаването на финансовите средства за училището, обаче, както и остаряващата и нефункционална в много случаи база, стеснява, обеднява откъм атракциони и рационализира училищния празник, но до отказ от провеждане училището не би се съгласило.

2) Мирогледен. До 1990 г., училищният празник се градеше върху изискването за класовост и партийност, идеологическа вярност и атеизъм. Този фактор настани в училищния празник атракциони подчинени на конюктурата, както и стана причина за заместването на основната ценност на училищния празник - познанието с идеологията на управляващите. Влиянието на този фактор е причината идеологическите атракциони, като елемент в структурата и хода на училищния празник да отпаднат или пък да бъдат натоварени с ново символно значение и действие. Например като елемент в атракциона държавност, използваният до 1990 г. Национален флаг на СССР, днес е заменен от флага на Европейския съюз, а също така - 14 февруари, от “Трифон-зарезан”, “Св. Трифон”; Празник на лозаря и винаря, новото младо поколение чества, като “Ден на Св. Валентин”.

Основните насоки за въздействието на мирогледния фактор, могат да се открият в: а) смяната на мирогледната система, т. е. замяна на традиционното с модерното и постмодерното, рефлектиращо в новата динамика в отношението сакрално-профанно, рационално-иррационално; б) отношение към религията и религиозния празничен комплекс е нещото, което практикуващите религиозността, след естествения начален “бум” на преживяването, следва да осмислят, като празнична практика. Съвременният български училищен празник очаква талантливите интерпретатори на атракциона “религия”. Той има място в празника; в) смяната на геополитическият покровител води до промяна на множество компоненти и на празничността. Има празници, като например: 9 септември, 7 ноември и 1 май, които от държавни са “сведени до нивото на честване” [6; 46] от привърженици на една партия. Конкретно за училищния празник, бихме могли да твърдим, а и практиката го подсказва, че редица атракциони отпадат и са обречени на изчезване, като например – елементът на

атракциона „слово” какъвто е бил “идеологическата клетва”.

3) Обществено-политически. Това е факторът, който в значителна степен регулира атрактивността на училищния празник. Той предполага динамиката в празничното поведение на училищната общност - доминиране или отсъствие на традиционни елементи на националната празнично-обредна система; религиозни, светски, държавнически и идеологически атракциони със съответна променливост на функциите, съдържанието и значението им, които се явяват резултативни на обществени нагласи и очаквания или са нормативно привнесени от управляващите.

4) Социални контакти. Динамиката в обществените отношения в България през втората половина на XX век се характеризира и с промени в: числеността и социално-класовата структура на населението, урбанистичното устройство на населените места, културната ориентираност на населението, наличието или отсъствието на институционално осигуряване на празничното поведение на общности и групи, новата емоционалност и мотивация на поколенията. Училищният празник, може би единствен дава възможност за общуване между членовете на училищната общност във времето на нарастване на анонимността и изолираността на личността.

5) Зрелищно-развлекателен. Всяка миогледна или обществено-политическа промяна извежда на преден план влиянието на този фактор. За съжаление, в училищния празник зрелищността и развлекателността се пренебрегва, а понякога и отсъства, което предизвиква опасност за намаляване на популярността му в среди извън тези на училищната общност. Зрелищността е факторът, който усилва привлекателността не само на училищния, но и на всеки друг празник. Следва да се има предвид, че този фактор въздейства с пълната си сила само тогава, когато превръща членовете на училищната общност от зрители - в участници, от наблюдаващи - в действащи, от забавляващи /развличащи се/ - в празнуващи, защото, известно е, че човек може да се забавлява с чуждите празници, но почита само своите.

6) Организационен. Отпадането на някои институции (главно идеологически) от структурата на училището, чиято длъжност бе и да организират, и да провеждат училищните празници, налага тя да се поеме от училищната общност (основно учителите или пък от отделни личности). Пренебрегването или пък отсъствието на тази проблема от университетската подготовка на педагогическата ни интелигенция, липсата на стимули за преосмислянето и развитието на училищната празничност, както и дефицита на активни личности сред педагогическата колегия с ярки организаторски качества, умения и способности са на път да обезмислят до голяма степен организационния фактор в съвременния училищен празник. Онова, което все пак, още някъде съществува, бихме определили, като инерционно затихване. При това затихване ще бъде интересно да се наблюдава, за да се установи “как ще се развие значението на този фактор в бъдеще при нови условия, какви ще са неговите алтернативни форми, влиянието му ще остави ли по-трайни следи, след като дейността му е била толкова много насърчавана през последните

десетилетия” [6; 48].

Ако приемем, че нагласата и мисията на учения е да изследва и анализира, а не да се намесва и “обредотворчества” [6; 42], това значи ли, че и подготвените в областта на празничността специалисти, да абдикират от проблемите на училищния празник? Чия личностна и гражданска позиция следва да бъде тази: да възрази с научнообоснована методика срещу нагласата и практиката, проблемата за училищния празник да бъде решима от само себе си?

7) Естетически. Училищният празник отприщва художествено-творческата дейност на всички участници. Ако осъзнае, значението на този фактор, училището би се стремяло да привлича по-активно професионалното изкуство, с неговите най-изявени представители и като възможен резултат - кичът и безвкусицата съпътстващи понякога училищните празници биха се ограничили и изчезнали. От друга страна, известно е, че училищният празник се явява епизод в произведения на изкуството /основно в литературата - романът и кратките лирични жанрове [Виж по-подробно в: 19 и 21], в музиката - песента, в киното. Ценността на естетическия фактор, основно се заключава в това, че в бъдеще се очаква той да утвърждава жизнеността и да вмениява в длъжност, на поколенията, празничната почит на ценността познание.

8) Факторът “представителност”. Демонстрирането на образователни постижения, като елемент на училищния празник предполага и представителността. Абсолютизирането ѝ нанесе на училищния празник тежки поражения. Най-напред от него избяга радостта. Загуби се и празничната атмосфера. Техните места се заеха от скуката и дидактизма. С представителността злоупотреби и политическата власт. Хвалбите, че децата у нас имат най-щастливото детство в света, превърна училищния празник в аргумент на тази хвалба. В резултат на това, ценността, която почиташе училищния празник бе подменена. Днес състоянието е различно; той присъства инцидентно в училищния празник - няма я средата, която го подхранваше.

Този фактор има и определена стимулираща функция - съревнованието между учители, класове и училища за най-атрактивно демонстриране на резултатите от добре организирания училищен живот, с цел “да видят всички, че сме по-добри, че не сме по-зле от другите”.

9) Психологически. Това е един от преобладаващите фактори, както в традиционната /народна/, така и в държавната и светска празничност. Той е значим и за училищния празник. Пренебрегването или пък омаловажаването на неговото значение, препращането и оценяването му, предимствено като значим в миналото, носи риска да остави ученика, особено първокласника, в ключовите му житейски преходи в училищния живот, без подкрепата на общността или пък без емоционалната защита от най-близките му. В такива случаи психологическия фактор се превръща в стресогенен.

Могат да се набележат някои съществени особености в проявата му в училищния празник. Ако автоматизирането на празничното поведение на общността в някои народни или държавни празнични практики цели

„освобождаване на човека от размисли, как да постъпи в дадена ситуация, лишава го от несигурност дали решението му е правилно и дали ще бъде одобрено и възприето” [6; 49], то празничното поведение на общността в условията на училищния празник дава сигурност и стимулира чувството за лично постижение, развива творческата енергия на ученика и психическото му равновесие, дава възможност на ученикът да е изпълнител и творец едновременно, да изразходва емоционалното си напрежение, да поддържа социални контакти, да изпълнява определена престижна роля в училищната общност.

10) Факторът „диаспора”. В класификацията на факторите, предложена от Марушиакова [6; 45-51], такъв фактор отсъства, поради причината, че в контекста на изследването ѝ, като значими фактори с влияние върху празничното поведение на общностите, се анализират заселването и миграцията, Влиянието на тези фактори е съществено и значимо, когато изследователският интерес е насочен към празничността на населението в границите на държавата. Има, разбира се, изследвания, които акцентират върху празничността на българската етническа общност извън Родината, в условията на различна държавност, на културна или религиозна ориентираност на общностите в приелата ги държава. И, ако в празничния комплекс на нашите сънародници в чужбина, се поддържат и съхраняват основно семейно-битови и религиозни празници, то там, където законодателството на приелата ги страна разрешава относително самостоятелно образование, или пък защитава усвояването, употребата и образоваността на “майчиния език”, прави съпричастни всички обществени институции на диаспората към училищния празник, като го превръща в празник на нацията [Виж повече в: 5, 7, 17 и 18].

11) Факторът „свободно време”. Все по-настойчиво днешното учителство е склонно да приема и асоциира училищния празник със свободното време. Вероятните причини за това могат да се търсят в много посоки, но струва ни се, че е правдоподобно да я анализираме, като стремеж на учителството ни да рационализира организацията на професионалния си живот, да я направи адекватна на други категории трудещи се, основно водена от икономически съображения.

Основания да не се съгласим с позиция, че училищния празник е свободно време, откриваме в становището на Жигулски, че “за да се установи празникът, е необходимо съществуването на призната от дадена група и стояща извън празника ценност - празникът само я актуализира, припомня, разкрива, той е форма за нейното честване” [3; 42].

Учебният процес и училищният живот не третират свободното време, като ценност и дейността на значителна част от педагогическата колегия, както и структурата на образователната система са насочени към това, то да се осъзнае и оползотворява. Ако допуснем, че свободното време е ценност, защото е “свободно от различни форми на принуда или задължения” [3; 37], то тогава би следвало генерално да ревизираме общественоналожилото се схващане, че празникът, конкретно - училищният празник, е “вид обществено задължение и не зависи от

свободното приемане и избора на личността” [3; 37]. Историята на образованието показва, че има случаи, когато празникът, е “съпътстван от санкции и принуда” [3; 37]. Задължителността да се почитат празнично ключовите житейски преходи в живота на ученика от началното училище произтича от значимостта им в разгръщания се живот на младото поколение, от споделянето им от цялата общност, както и от основната обединяваща я ценност. Следователно, бихме могли да обобщим, че училищния празник не е свободно време и, както твърди Жигулски, когато той започва да се “третира като вид свободно време, настъпва неговия упадък и той изчезва” [3; 42].

12) Факторът „средства за масова и специализирана информация”. Общественият и специализиран печат, радиото, телевизията и новите средства за комуникация имат известна заслуга за “утвърждаването на всички съставни части на празнично-обредната система в съвременността” [6; 50]. Ако това би могло да се твърди за традиционната и държавната празничност, то също така може да се твърди, че училищната привлича вниманието им спорадично. Българското учителство би адмирирало информационни продукти с теорико-методически, практико-приложен и, ако щете пропаганден характер, които биха помогнали в мисията му.

13) Факторът “игра”. Играта е предложена в живота и дейността на човека с цел развитие и стимулиране на познавателните му възможности. По отношение на връзката обучение-игра мнението на изследователите се разделя. Това разделяне идва основно от тълкуването на двойката понятия: развлекателност-сериозност, или по-просто игра-сериозност. Разгледан в най-широк смисъл празникът е игра, като към основните им общи черти се отнасят: “отделянето от всекидневния живот, преобладаващият, но незадължителен радостен тон на действие, пространствено-временните ограничения, съчетаването на строго определен ред и истинска свобода” [20; 46]. Полемизирайки с Хьойзинха, Жигулски ограничава връзката и определя играта с всичките и разновидности като “част и важен елемент на различните празници”, отбелязва, че “празникът създава свои собствени форми на игри, състезания, но също така включва в своя сценарий, в хода на своята история и игри, възникнали и извън него” [3; 81]. Училищният празник, дали като игра, дали като набор от игри, включени в него дава възможност на участниците за по-интензивен живот, естествено ги подтиква към познание и самопознание, стимулира художествено-творческата им активност.

Макар, изложен тезисно, анализът на факторите въздействащи върху стабилността и променливостта на училищния празник показва, че той е устойчива човешка културна потребност и, макар да се модифицират едни или други негови компоненти, като цяло той е обречен на вечност, дотогава, докато е вечен търсещият познанието човек.

### **Основни функции на училищния празник.**

По проблемата за функциите на културата съществени разногласия между изследователите ѝ няма. Преценява се, че основните функции са достатъчно

прости и не се нуждаят от особени доказателства. В руската културология, днес, активно се използва класификацията и описанието им на Н. Багдасарян [Виж повече в: 22], а у нас – Гатя Симеонова [Виж повече в: 13, 14 и 15]. Десетилетия по рано, сред авторитетните изследователи с принос в описанието и класификацията на функциите на културата, изпъкнаха: Каган (1970), Соколов (1972) и Бромлей (1973), а у нас Попов [Виж повече в: 8, 9, 10, 11 и 12].

Като елемент на културата в празника се проявяват част от функциите ѝ. В контекста на изследването ни, ние ще се средоточим върху онези от тях, които имат видимо проявление в училищния празник.

1) Възпитателна. Изменят се представите за поведението на училищната общност. Ако в миналото общността с всеки свой член се е доверявала на опита на предшестващото поколение без да го коментира, днес традиционните авторитети са разколебани. Мнозина учители искат да си отговорят на въпроса защо трябва да се празнува именно по точно такъв начин и защо следва да се придържат към празничните стереотипи. Във времето на либерализма и индивидуализма учителите смятат за въпрос на „самоуважение да зададат въпроса „защо“ и да организират училищните празници, събития и тържества съобразно отговорите, до които достигат. Демографските процеси „стареене“ и „обезлюдяване“ на малки градове и села лишават училищните празници от техните изпълнители.

2) Социализираща. На съвременния етап социализиращата функция на училищния празник се свежда до опазването и приобщаването на педагогическото наследство към днешните ценности. Цел на този „пренос през времето“ е и да се съхрани някакво знание за някогашното празнуване. Социализиращата функция се проявява и в: а) намерения и очаквания за съвместна дейност; б) съвместното приемане на целите; в) обединяване около постижения; г) съпричастност при преживяване на успех.

3) Комуникативна. Проблема на комуникацията не е само приемствеността, но и прекъсването на традицията. Трябва да се има предвид, че това може да се дължи и на извънкомуникационни причини. „Могат да бъдат налице и подател, който е в състояние да предаде нужния текст /училищния празничен календар/, и получател, който разбира кода и контекста, и който е в състояние да проумее предаденото, но комуникативният акт да се възприема като неподходящ“ [15; 69]. Пример: Забраната и трудното възстановяване на училищния празник „Ден на народните будители“. Превръщането му от учителската колегия, днес, в свободно време.

4) Консервираща. „Традицията, представя празнуването като вид дейност, която се основава на стереотип с изключителна устойчивост“ [15; 112]. С традицията като субективно отношение се свързва оценъчната дейност относно училищния празник. Израз на субективно отношение е и начинът, по който наследството се въвежда в съвременната училищна празнична практика. Открива се в предпочитания начин за организиране на празниците, в предпочитаната събитийна основа на съвременната училищна празничност. Като събитийна

основа съвременният училищен празничен календар е възприел тая, върху която се гради календарът на националните празници.

5) Нормативна. Като начин на организиране в съвременното празнуване се налага „институционалното начало” [15; 72]. При откриването и предаването на училищни сгради вече се е утвърдил обичаят „прерязване на лента“. Ножицата, котлето с вода, окичено със здравец, питата със сол или мед, т.е. задължителния реквизит, се поднася от девойки, облечени в народни носии. Нормативната функция на училищния празник се проявява и във факта, че като слово, действие, реквизит и персонажи, като време и място той е строго регламентиран. Това е функцията, която определя ролята и поведението на ученика и учителя в ежегодно повтарящи се празнични ситуации, като способства за поддържането на отношение между училищната общност и представители на различните институции.

Някои училищни празници все още имат задължителен характер в смисъла на морално задължение, но неспазването им вече не предполага последици за училищната общност, а нарушителите не се наказват.

6) Контролна. Контролната функция на общността спрямо училищния празник в миналото е била осъществявана от обществени авторитети, което се е вменявало като задължение, присъщо на тяхната роля (Виж у Вазов, повестта „Чичовци“). Чрез изземането на отговорността за училищния празник от държавата, практически се обезмисля контролът върху спазването му, което е причина за алиенация на някои училищни общности към празничната система. Днес, в някои училищни общности, възрастните продължават да настояват за провеждането на празниците, но „в това се проявява самоконтролът на стереотипа” [15; 115].

7) Емоционалноекспресивна. Училищните празници, както в миналото, така и днес имат подчертана емоционалноекспресивна функция. В миналото празниците са били почти единственото средство за развлечение. Тяхната емоционалноекспресивна функция обаче не бива да се свързва само с веселието. ”Тя се проявява и в морално-етичната същност на съзнанието за изпълнен дълг” [15; 115]. С отпадането на функции на училищния празник, чието спазване е било въпрос на дълг, отпада морално-етичната страна на емоционалната функция, с което последната обеднява.

8) Игрово-познавателна. Допринася за получаването на познание за състоянието на личността чрез механизъм на въвличане в преживян опит. Науката дава знание, училищният празник преживява знанието с действие и го прави част от личностната култура. Става въпрос за „преобразуване” на училищния делник, за „изпробване” на неговите познавателни компоненти, при което ученикът свободно изразява своите желания, стремежи и предава чувства. Училищният празник променя позицията на ученика при взаимодействие с учителя; той не е само потребител на информация и знания, а откривател на пътища за игрово решаване на задачи и на стратегии за самоутвърждаване. Своеобразна проява в празника са и процеси, които са израз на връзката между познавателното и



социалното поведение на ученика.

9) Естетическа. Основни проявки на естетическото са удоволствие, съзерцание и творчество [Виж повече в: 1]. Проявление на „удоволствие“ в училищния празник следва да се открива в удоволствието у ученика от познанието, от общуването и от порастването. Проявление на „съзерцание“ са онези естетически изводи, вкус и мяра, с които малкият ученик преминава през ключовите преходи на своя разгръщащ се живот. Проявление на „творчество“ е съчетаването на изяществото с простотата в замисъла, организацията и провеждането на празника.

10) Развлекателна. Онова, което задържа, все още, днес, в училищния живот някои училищни празници, събития и тържества, е необходимостта от развлечение. Въвеждат се празнични практики с подчертано забавен или развлекателен характер. Макар и най-изявена сред функциите на запазените днес училищни празници, „значимостта на емоционалноекспресивната функция е ограничена поради факта, че празниците вече не са единственото средство за развлечение“ [15; 116].

11) Етническа. Училищният празник е зареден с българщина. Дотолкова, доколкото цялото българско културно наследство след националните катастрофи се използва за лекуване на българското самочувствие и възвисяване на българския дух, с тази своя етноутвърждаваща насоченост, в периода 1945-1990 г., училищната празничност е „неудобна за интернационалната по своята насоченост марксистко-ленинска идеология, която се превръща в официална, господстваща и единствено допустима у нас“ [15; 70]. Тя е неудобна и днес във времето на либерализма и глобализацията. Училищните ръководства и училищните общности с престъпно нехайство допуснаха, само за две десетилетия, „Денят на народните будители“ (1 ноември) да бъде заменен с „Хелуин“ (31 октомври) и „Денят на успешното на Св. Кирил Славянобългарски“ (14 февруари) да бъде заменен от „Денят на Св. Валентин“.

Като празничен комплекс, училищният празник дава специфично българския облик на съвременния празничен календар. В този смисъл етническата функция на училищния празник въпреки всички отстъпления, следва, не само да запазва своята жизненост, „но в условията на културна унификация /да/ придобива особена актуалност и значимост“ [15; 116].

12) Инструментална. Инструменталната функция на училищния празник е най-значима. Тя координира останалите и ги подчинява на основната цел на празнуването, а именно - осигуряване на нормално развитие и интелектуална възпроизводимост на хората.

Обобщавайки можем да се съгласим с Г. Симеонова, че функциите на училищния празник, както и на традиционните календарни празници поразително еднакво претърпяват следните промени: „инструменталната функция минава в пасивния фонд на културата, контролната функция е в упадък, нормативната и социализиращата функция ограничават своя обсег. Нараства значимостта на познавателната и на естетическата функция, а емоционалната функция излиза на

предан план, ограничавайки се в рамките на забавно-развлекателно-зрелищното” [15; 116].

### **Същностни характеристики на училищния празник**

Освен изброените горе фактори и функции се оформят и следните общи и съществени характеристики, съответно присъщи и отличителни на училищния празник:

- училищният празник в българското училище е светски. Той се е зародил (11.08.1846 г., в Шумен) и битува и до днес като такъв;

- по отношение на емоционалната си окраска - училищният празник е предимно весел;

- според мястото си в социологическото пространство, училищният празник е празник на цялата училищна общност. Той е специфична форма на поведение на тази общност;

- поради общественото съгласие към ценността, която почита училищният празник, както и ангажираността на някои национални институции с него, може да се определи, че училищните празници са празници на нацията;

- училищният празник демонстрира степени на образователно постижение в началото или края на период свързан с процеса на познание;

- училищният празник е израз на памет за важни събития и личности от миналото със значим принос в националната култура;

- училищният празник е уникален. Училищният живот предлага ценности и поводи за празнуване, някои само веднъж в живота;

- със своята относително нарушена логика на всекидневния училищен живот, някои от училищните празници предполагат сетивно богатство, развихрена визуалност, неудържима ритмичност, приключения;

- училищния празник не е свободно време. Когато училищната общност започне да се отнася към него така, то значи, че ценността, която почита загубва значението си за общността;

- училищният празник е чужд за всяка идеология, поради причината, че тя, както показват определени етапи в историята ни, подменя ценността, която почита училищния празник. В училището, в училищният празник - идеи - да, идеология - не!;

- училищният празник е институция със своя строго оригинална структура, като празнуващата общност се обединява около свои ценности, намира средства, методи и форми, с които публично напомня на обществото;

- училищният празник предполага равнопоставеност на участниците (ученици, родители, учители, и др.) спрямо ценността си. По време на празника, както и при подготовката му, участниците поемат роли и задачи, изпълняват функции, съобразяват се със задължения и норми, изисквания и забрани, които всекидневния училищен живот не предлага;

- ценността, която почита училищният празник се изразява обикновено чрез символи, ритуални действия, знаци и игри;

- училищният празник не почита насиетието;
- училищният празник е импулс за развитие на умения и качества, за добиване и демонстрация на знания, свързани и с художественото творчество;
- училищният празник предполага емоционално, интелектуално и физическо напрежение за цялата училищна общност;
- училищният празник е вечен. Той е битувал и в извънредни за училищната общност, народността и нацията условия. Училищният празник ще продължава да съществува, докато съществува като ценност и потребността познанието.

## Литература:

1. *Борисова, С.* (2012) *Граничните обекти на естетическото съзнание.* - URL: <http://philosophia.bg/>
2. *Бромлей, Ю.* (1976) *Етнос и етнография.* София.
3. *Жигулски, К.* (1988) *Празник и култура.* София, *Профиздат.*
4. *Каган, М.* (1970) *Опыт системного анализа человеческой деятельности.* *Философские науки, № 5, с. 43-49.*
5. *Люлюшев, М.* (1986) *Просветното дело на българската емиграция в Румъния през Възраждането.* София.
6. *Марушиакова, Е.* (1991) *Съвременни аспекти в еволюцията на празнично-обредната система.* *Българска етнография, № 6, с. 39-51.*
7. *Нягулов, Б., Е. Миланов* (1998) *Българските общности зад граница.* В: *Общности и идентичности в България.* София.
8. *Попов, А.* (1981) *Нашата празнично-обредна система.* Михайловград.
9. *Попов, А.* (1988) *Методика за подготовка и провеждане на формите за възпитание.* Благоевград, *УИ „Неофит Рилски“.*
10. *Попов, А.* (1993) *Формата за възпитание като педагогическа категория.* Благоевград, *УИ „Неофит Рилски“.*
11. *Попов, А.* (1993) *Форми за възпитание.* Благоевград, *УИ „Неофит Рилски“.*
12. *Попов, А.* (1994) *Изванкласни и извънучилищни дейности с учениците.* Благоевград, *УИ „Неофит Рилски“.*
13. *Симеонова, Г.* (1994) *Денят на Кирил и Методий.* *Етнографски институт с музей при БАН.* София.
14. *Симеонова, Г.* (1999) *Традиции в празничността.* София.
15. *Симеонова, Г.* (2000) *Традиционните празници в състояние на промяна.* София. *АИ „Проф. Марин Дринов“.*
16. *Соколов, Э.* (1972) *Култура и личност.* Ленинград, с. 92-165.
17. *Сютюр, Ел.* (1982) *Българската емигрантска интелиганция в Румъния през XIX век.* София. *БАН.*
18. *Телбизов, К. и др.* (1996) *Българското образование в Банат и Трансилвания.* Велико Търново. *Слово.*
19. *Тонов, А., Г. Данчева.* (1996) *Детски поетичен календар.* В. Търново. *Слово.*

20. Хьойзинха, Й. (1982) Номо Iuoiens. София. *Наука и изкуство*.  
21. Чоев, Ал., Р. Киров. (1986) Училището празнува. София. *Народна просвета*.  
22. *Культура и культурология* (2003), выпуск XV. - URL:  
<http://www.countries.ru/library/subscribe/functions.htm>



Angelov A. V. O nekotoryh chastnyh voprosah shkol'nogo prazdnika / A. V. Angelov // Nauka. Mysl'. - № 2. - 2015.

© А. В. Ангелов, 2015.  
© «Наука. Мысль», 2015.

— • —

**Abstract.** The paper addresses the factors for stability and variability of the school celebration, its main functions and the inherent characteristics in the context of the Bulgarian national celebration tradition. Every well-organized school in its Rules for the school activities should include a section that regulates school festivity. This regulation should cover all components such as: speech, action, props and characters, time and place, values, norms and sanctions. This will determine the role and the behavior of the student, teacher and parent in the annually held school celebration situations. The celebrating community will unite in the sake of their values; will find the adequate tools, methods and forms, with which publicly to demonstrate to the society their success. The article is in Bulgarian.

**Keywords:** school celebration, tradition, Bulgarian national celebration tradition

— • —

### Сведения об авторе

Ангел Владимиров **Ангелов**, Главный ассистент, доктор по педагогике, Юго-Западный Университет им. „Неофита Рильского“ (Благоевград, Республика Болгария).

— • —

Подписано в печать 20.08.2015.  
© Наука. Мысль, 2015.